

Exodus

Lekció: 1Pét 1.13-25

Textus: 2Móz. 3.1-12

2004. október 17.

Gazdagrét

A szent és együttérző Isten

Istent népe a szabadításban ismerte meg. Ki ez az Isten? Milyen ő? Két egyoldalú kép él Istenről többekben. Az első szerint Isten megközelíthetelen, távoli és ezért érzéketlen is. Ilyennek kell lennie, hiszen tiszta, igaz, más szóval szent. Isten nagysága, hatalma, dicsősége távoli homályba vész. Az ember úgy érzi magát előtte, mint amikor belép egy csodálatosan megépített középkori katedrálisba: semmik vagyunk, elveszünk a lenyűgöző nagyság és gazdagság előtt. Ezt a képet alátámasztja sok bibliai kijelentés, pl.: *„Övé egyedül a halhatatlanság, aki megközelíthetetlen világosságban lakik, akit az emberek közül senki sem látott, és nem is láthat: övé a tisztelet és az örökkévaló hatalom.”* (1Tim.6.16) Isten szentségét hangsúlyozva többen elvesztik az Istennel való bensőséges kapcsolat lehetőségét, tapasztalatát.

Máskor meg, különösen protestáns körökben, Isten olyan, mint egy barát. Sőt, egy kiszámítható, biztosan működő gépezet: Igéjében alapelvek vannak, amelyek működnek. A vele való kapcsolat haveri, könnyed, kiszámítható. Átlátható, minden terv szerint működik. Isten „tök jó fej”, a „tesók a gyűliben is tök jó fejek”, az élet pedig „happy”. Isten részt vesz az életben, jelen van benne, mindenről tud. Ő nagyon is evilági Isten, és mi nagyon is elvárjuk tőle, hogy eszerint cselekedjen. Ez a kép nem Isten távolságát, szentségét hangsúlyozza, hanem azt, hogy Jézus barátainak mondott minket (Jn. 15.14), Isten közeli Atya (Mt. 6.9, Róm. 8.15). *Az ilyen templomok inkább családisak, semmint lenyűgözők, inkább funkcionálisak, semmint esztétikusak, és még az is megesk bennük, hogy kottatartóról prédikálnak...*

Milyen Isten? Hogyan lehet egyszerre szent és megközelíthetetlen, ugyanakkor jelenlévő és együttérző? Mit jelentenek ezek a fogalmak és mire hív mindez bennünket? Mózes a szent és együttérző Istennel találkozik Midján pusztájában.

I. Isten szent

Mózes apósa juhait legeltette, azaz a félnomád pásztor hivatását végzi. Egy alkalommal túlmegy a nyájjal azon a területen, ahol rendszerint járni szokott. Bolyongása közepette egyszer csak meghökkentő látványra lesz figyelmes. Egy csipkebokor ég, de nem ég el. Mózes kíváncsisága a közelébe hajtja: *„Odamegyek és megnézem ezt a nagy csodát: miért nem ég el a csipkebokor?”* Mózes egy csodát („látványt”) megvizsgálja. Közelről akarja megnézni a különös természeti jelenséget, talán azért is, hogy valami magyarázatot találjon rá. A meghökkentő látvány nem tartja Mózeset távol a helyszíntől. Mózes valami különösnek lett a tanúja, de fogalma sincs még arról, hogy mivel, illetve kivel fogja szembetalálni magát.

Az igazi nemvárt fordulat akkor következik be, amikor a bokor közelébe húzódik. Isten szólal meg a bokorból: *„Mózes! Mózes! – Itt vagyok! – Ne jöjj közelebb! Oldd le sarudat a lábadról, mert szent föld az a hely, ahol állasz!”*

Mózes a szent Istennel találkozik, aki megszólítja őt. Már a néven szólítás is megrázó, félelmet keltő lehetett. Isten elejét veszi Mózes esetleges vizsgálódásának: ne jöjj közelebb! Isten és Mózes között határ van. Az isteni jelenlét, még ebben a meglepő formájában is, nem kikutatható, nem megvizsgálható, nem szedhető ízekre. Miután Isten megszólalt, elképzeld, hogy Mózes megint azt mondja, menjünk csak, nézzük meg ezt a csodát, miért nem ég el a csipkebokor. Azután majd ha ezt a kérdést kielégítően megválaszoltuk, az Isten dolgaival is foglalkozunk. Isten szentsége ezt a határt jelenti: ne jöjj közelebb! Isten nem adja ki magát. Megjelenik Mózesnek, szól hozzá, kijelenti, leleplezi önmagát, de mindebben nem válik lecsupasztítottá, vizsgálhatóvá, manipulálhatóvá. Isten misztérium, Isten titok, még akkor is, ha megismerjük őt. Amikor majd a pusztai vándorlás során Izrael, Mózes vezetésével, eljut ugyanerre a helyre, a Hóreb, azaz a Sínai hegyhez, ahova Isten leszállni készül, így szól Mózeshez: „*vonj határt a nép körül, és mondd: Őrizkedjétek fölmenni a hegyre, még a szélét se érintsétek!*” (Ex.19.12) Isten szent, és szentségét nem adja fel.

„*Oldd le sarudat a lábadról, mert szent föld az a hely, ahol állasz!*” Mózes el kell hogy ismerje ezt a szentséget. A saruk levétele, a mezítelen láb ennek a jelképe. Hogy ez mit jelent, talán jól érzékelteti Samuel Kamaleson indiai lelkipásztor gyakorlata, akit több alkalommal volt lehetőségem tolmácsolni. Kamaleson úr öltönyben, nyakkendőben odalépett a szószékhez, majd mielőtt fellépett volna, minden alkalommal levette a cipőjét. Akár meleg volt, akár hideg, akár egy sátorban prédikált, akár egy gyönyörű templomban, akár Indiában, akár Magyarországon, ő csak mezítláb állt oda Isten Igéjét hirdetni. Természetesen ez a tett együtt járt alázatos és Istent valóban tisztelő, előtte meghajló, szentségét elismerő lelkületével is. Mózes le kellett, hogy oldja saruját Isten jelenlétében. Kicsit később még arcát is elrejti a mindenható Isten előtt.

Hol találkozunk a szent Istennel? Hol éljük meg, hol tapasztaljuk meg őt? Az első válasz a kérdésre az, hogy bármikor és bárhol, ahol ő akarja, mert ő a kezdeményező. Mózes nem azért legeltetett máshol, mert az Istent kereste. Túl van már élete nehezen, gondolhatja, egyiptomi és népe közötti kudarcai után végre családjá van, munkája van, letelepedett. A szent Istennel való találkozás látszólag előzmények nélküli, váratlan és meglepetésszerű a mindennapi feladatvégzés közepette. A hely, amelyen áll, Isten jelenléte és Isten célja által válik szentté. Nem Mózes zárandokolt egy szent helyre. Hol vannak ezek a helyek? Hol találkozunk a szent Istennel ma?

Talán helyes, ha nem helyeket mondunk, hanem helyzeteket. Ott találkozunk a szent Istennel, ahol megszűnünk magyarázni, okoskodni, ahol elcsendesülünk, ahol elnémulunk. Amikor azt látjuk, hogy egy Krisztusban bízó ember bennünket megszégyenítő békességgel és elégedettséggel hordozza súlyos betegségét vagy nyilvánvaló szegénységét. Egyszer csak nyilvánvaló, hogy Isten jelen van benne. Amikor Isten ereje árad át valakin keresztül, aki másokat áldozatos szeretettel hordoz. Emberek, közösségek, akik égnek – de el nem emésztetnek. Helyzetek, amikor egyszer csak érezzük, tudjuk, az Isten van itt, és ez alázatos távolságtartásra indít. Keresztyének börtönben, haldoklók reménységben. Amikor egy Krisztusért és Krisztussal szenvedő emberben az ő jelenlétét érezzük. Hol találkozunk a szent Istennel ma?

Azt kellene válaszolni, hogy itt, közöttünk, az Isten népében, az istentiszteleten. Az Igében a Szentlélek által megszólal közöttünk a Szent. De ne állítsuk ezt túl könnyen, túl gyorsan. Ami Isten különleges ajándéka, ne legyen számunkra magától értetődő. Éppen ezt jelenti szentsége, tőlünk különálló volta, isteni szabadsága. Inkább kérdezzük, kérdezzük magunktól, egymástól, kérdezzük az Úrtól: szent Istenként jövünk-e hozzád? Leoldjuk-e saruinkat, mert

szent ez a hely? Alázattal fordulunk-e hozzád, Urunk, és tiszteletben tartjuk-e szentséged, akaratom, törvényed? Nem lettünk-e olyan otthonosak a te házában, a te népedben, hogy te már nem tudod otthon érezni magadat közöttünk? „*Mivel ő, a Szent hívott el titeket, magatok is szentek legyetek egész magatartásotokban...*” (1Pét.1.15)

II. Isten résztvesz népe életében

A szent Isten határt von, Mózes nem mehet az égő csipkebokor közelébe. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy Isten az emberek ügyeire nézve közömbös, kívülálló, érdektelen, kemény szívű lenne. Isten szent, de szentségéből nem az fakad, hogy nem avatkozik bele a mi mindennapi, sokszor zűrzavaros, problémákkal teli életünkbe. A történet folytatása arra mutat rá, hogy a szent Isten komolyan, valóságosan résztvesz népe életében. Ez először együttérzésében ölt testet, majd abban mutatkozik, hogy egy embert, Mózeset, használ fel munkája elvégzésében.

Isten együttérzése. Isten Mózes elé tárja, hogy tudomást szerzett népe helyzetéről. „*Megláttam népem nyomorúságát Egyiptomban, és meghallottam kiáltásukat a sanyargatók miatt, mert ismerem fájdalmaikat.*” Istennek ez az ismerete nem pusztán elméleti tudás. Az Úr szavai, amelyekben ismétlődik a nép fájdalmanak, nyomorúságának a felemlegetése, arra mutatnak, hogy Isten azonosul Izraellel. Ezt erősíti meg, hogy kétszer is népemről szól. A szent Isten nem hogy nem tartja magát távol a káosztól, az elnyomástól, a könnyektől, az erőszak áldozataitól, hanem egyenesen résztvesz mindebben. Nem ítéletesen jelenik meg, mint aki valamit népe orra alá dörgöl - de sokan gondolkodnak így a szent Istenről! – hanem együttérzéssel, apai törődéssel, szeretettel. „*A szent Isten belép a nép szenvedéseibe, és a magáénak vallja azokat.*” írja egy teológus (Fretheim, 56). Bensőséges tapasztalatává válik népe nyomorúsága.

Ez az isteni együttérzés nem magától értetődő. Mindannyian tudjuk, milyen könnyű kívül maradni valakinek a nyomorúságán, ill. milyen nehéz belépni egy idegen fájalmába, hogy osztozzunk abban. Amikor látom saját gyermekem küzdelmeit az iskolával, ebből eredő frusztrációját és nyomorúságát, jobban összeszorul a szívem, mint amikor a hírekben arról hallok, hogy Afrikában gyermekek halnak éhen. Az agyam természetesen helyesen tesz különbséget az események között, de a szívem együttérzése nem mindig eszerint alakul. Mindannyian ismerjük a különbséget a szívből fakadó, mélyről feltörő együttérzés, valamint a szinte kötelező, udvarias részvétnyilvánítás között. Az egyik megráz, a másik bajában részessé tesz és cselekvésre indít, a másik nem igazán hoz változást bennünk és a körülményekben sem. A szent Isten együttérzése kiterjed mindenkire. Neki nincs túl távoli, túl idegen, túl rossz. És ez a Szentlélek által nekünk is adathat. Amint Henri Nouwen írja: „*Valóban, ha Isten dicsősége lakik bennem, semmi sincs túlságosan messze, semmi sem túlságosan kellemetlen, semmi sem túlságosan idegen vagy túlságosan ismerős, amit ne tudna magában foglalni, és érintésével megújítani lelkem.*” (Idegen a Paradicsomban, 102.)

A szent Isten nemcsak könyörületével, együttérzésével vesz részt népe életében. Isten cselekvésre készül, szabadulást készít népének, leszáll, hogy kimentse őket Egyiptom hatalmából és bevezesse őket egy jó és tágas földre. Miután elmondta, hogy hallotta, látta, ismeri népe nyomorúságát, fájalmát és segélykiáltását, így szól a csipkebokorból az előtte álló Mózeshez: „*Most azért menj! Elküldelek a fáraóhoz, vezesd ki népemet, Izrael fiait Egyiptomból.*” Ezt Mózes nem várta. Bizonyára feljöttek benne a régi emlékek, amint Istentől hallott a nép nyomorúságáról. Bizonyára hevesen kezdett dobogni a szíve, amikor megtudta, hogy Isten leszáll, hogy kimentse népét a rabszolgaságból. De hogy ez az ő dolga lesz – arra

nem számított. Ez nemcsak meglepő, hanem megrázó, sőt, fenyegető és félelmetes kilátás. Mózes vissza is kérdez, hogy kicsoda ő, hogy a fáraóhoz menjen és kihozza Irael fiait Egyiptomból. A fáraó a birodalom ura, ő pedig egy pásztor, aki elmenekült Egyiptomból, akit saját népe tagjai sem fogadtak be. De Isten nem enged, és amint majd látni fogjuk, hosszas párbeszéd kezdődik küldő és küldött között.

Számunkra ma az a fontos, hogy a szent Isten, aki könyörületre indult népe iránt, aki bejelentette, hogy megszabadítja népét egy embert választ szent cselekményének eszközéül. Ahelyett, hogy saját kezébe venné az ügyet, kiadja azt Mózesnek. Micsoda kockázatos vállalkozás ez! A számára legfontosabbat – hiszen Isten népének sorsával az egész világ üdvösségét, azaz önmagához történő visszavezetését munkálja – rábízta egy emberre, annak minden gyengéjével és erősségével. Hogy teheti, hogy szeme fényét egy kóbor pásztorra bízta? Hogy gondolja, hogy Mózes képes lesz bármire a fáraó ellenében? De bármennyire is meglepő ez, tény, hogy a szent Isten így munkálkodik. Munkatárssá hívja el Mózeset, munkatársaknak hív el bennünket, az ő népét.

Mózes akadékoskodására Isten válasza egy ígéret: „*Én veled leszek*”. Te nem jöhetsz ide, hogy megfejtsd az el nem égő csipkebokor titkát. Szent helyen állsz, oldd le saruidat. De én veled leszek. Jelen vagyok veled, és jelen leszek a nép között, mert szeretem őket.

„*Íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig...*” (Mt.28.20) – mondja Jézus Krisztus. Mi pedig csendesedjünk el. Ha jelen van a szent Isten életünkben, azért; ha úgy érezzük, hogy csak beszélünk, magyarázunk, de már rég nincs közösségünk vele, akkor azért. Legyünk készen arra, hogy ő egyszer csak megszólít, kijelenti magát, találkozik velünk – a legváratlanabb helyzetben is. Ő ott van a munkahelyeden, a családotban, a könyvben, amit olvasol... Ő egyedül szent és együttérző, aki mindig túl van ezen a világon, és mégis, senkihez sem hasonlíthatóan együttérző Isten. ÁMEN!